

HJÄRNKOLL - frågor och svar 2025 TJUREDA

1. Floppstilen i höjdhopp introducerades av en gänglig amerikan vid OS 1968 i Mexico City. Han vann höjdhoppstävlingen på 224 cm, vilket var nytt olympiskt rekord. Vad hette rekordhopparen? *Räcker med efternamn!* **Svar:** Dick Fosbury

2. Euron är idag officiell valuta i 20 av de för närvarande 27 medlemsländerna i EU. Vilka tre av nedanstående sex länder har ännu inte infört den i sina länder? Här står de i bokstavsordning: Finland, Irland, Litauen, Polen, Rumänien, Tjeckien.

Svar: Polen, Rumänien, Tjeckien

3. Robert Allen Zimmerman, vilket artistnamn är han mera känd under? För- och efternamn! **Svar:** Bob Dylan

4. I trapphallen till Nationalmuseum i Stockholm hänger en stor målning av Carl Larsson, föreställande Gustav Wasas intåg i Stockholm 1523. Mitt emot hänger en annan stor målning av samme konstnär. Vad heter den? **Svar:** Midvinterblot

5. Ämne som inverkar på t.ex. en kemisk reaktion utan att själv förbrukas. Vad kallas ett sådant ämne? **Svar:** katalysator

6. Författaren Victoria Benedictsson, 1850–1888, skrev under en manlig signatur. Vilken? *För- och efternamn!* **Svar:** Ernst Ahlgren

7. Vad heter den tunnel som planeras invigas 2029 och går mellan Danmark och Tyskland? **Svar:** Fehmarn Bälttunneln

8. Om en kvinna som "är med barn" sägs att hon är **gravid**. Men om en ko väntas få en kalv använder man ett annat ord. Vilket? **Svar:** dräktig

9. Vi söker ett ord på engelska som betyder **korta, tillfälliga jobb**. Till en början gällde det bara musikerjobb där man fick lön direkt efter en spelning. Numera står det för en flexibel arbetsmarknad som kännetecknas av korta påhugg. Vilket är ordet?

Svar: gig

10. **A.** Vad heter denna byggnad och **B.** I vilket land ligger den?

Svar: **A)** Taj Mahal **B)** Indien

11. Denne svenske musiker utsågs 2020 till världens bäste trombonist. Hans signum är den röda färgen på instrumentet. Vad heter han? *För- och efternamn!* **Svar:** Nils "Nisse" Landgren

12. I Hedared i Västra Götalands län finns Sveriges enda bevarade kyrka från äldre tid byggd helt i trä. Den kännetecknas av att timret är upprättstående och detta förhållande har fått ge namn åt byggnadsstilen. Vad kallas den? **Svar:** stavkyrka

13. Hade historien tagit en annan vändning om en viss händelse **inte** hade inträffat? Om till exempel Hitler **inte** hade klarat sig utan hade blivit dödad vid attentatet mot honom den 20 juli 1944, hade kriget då tagit slut och miljontals färre antal människor dödats?

Vad kallas sådant tänkande? *Ledning: ett ord på latin, betyder "det som inte är sant".*

Svar: kontrafaktiskt (tänkande)

14. Gideon Ståhlberg, född 1908 och död i Leningrad 1967, var en av de främsta i världen i sin sport. I vilken sport tävlade han? **Svar:** schack

15. År 1858 avskaffade riksdagen den förordning som förbjöd religiösa sammankomster, till exempel bönemöten, utan prästs närvaro. Vad kallades denna förordning?

Svar: konventikelplakatet

16. I de flesta spanskatalande länderna i Latinamerika förekommer denna sedvänja på barnkalas. I taket har man hängt en tunna av papper mache eller halm och fyllt den med godis eller små presenter. Barnen får en käpp och ska med den banka sönder figuren så det åtråvärda innehållet faller ut. Vad heter denna figur? **Svar:** piñata [pinjata]

17. Denne tyske fysiker (1857–1894) var den förste som lyckades alstra radiovågor och bestämma dess längd och hastighet. Han har fått ge namn åt enheten för frekvens. Detta bestämdes på en internationell konferens för mått och vikter år 1948. Vad hette han? (efternamnet räcker). **Svar:** Hertz (Heinrich)

18. Vi söker namnet på en mycket produktiv svensk författare, född 1961. Han har skrivit mer än hundra barn- och ungdomsböcker, är översatt till 38 språk och har sålt mer än 12 miljoner böcker. Mest känd är han för bokserien Lasse Majas Detektivbyrå. Vem är han? *För- och efternamn!* **Svar:** Martin Widmark

19. Skillnaden på tunna pannkakor och ryska plättar är att de förra är gjorda på vetemjöl, de senare på bovetemjöl. Vilket är det ryska namnet på de senare? **Svar:** blinier

20. En **hermafrodit** är en individ som är tvåkönad. Om man talar om människan användes numera ett annat ord för en person med oklar könstillhörighet eftersom ordet kan upplevas som kränkande eller nedvärderande. Vilket är ordet?

*Ledning: I begreppet **HBQIA** står I:et för det sökta ordet. (HBQIA=samlingsnamn för personer med varierad sexualitet).*

Svar: intersexuell

RESERVFRÅGOR (21 - 25)

21. Den sista avrättningen i Sverige skedde år 1910. Det var första och enda gången den från Frankrike inköpta giljotinen kom till användning. Den avrättade hette Alfred Andersson Ander. Men vad hette skarprättaren som var den siste med detta yrke? (efternamnet räcker). **Svar:** Anders Gustaf Dalman

22. Vad hette den danske kung som år 1361 brandskattade Visby?
Svar: Valdemar Atterdag

23. ODE "An die Freude" (på sv. Ode till glädjen) är en av Friedrich Schillers mest berömda dikter. Den använde Ludwig van Beethoven i den pampiga avslutningen (fjärde satsen) i en symfoni. Vilket ordningsnummer har denna symfoni? *Ledning:* Den är känd som Europahymnen. **Svar:** nionde

UTSLAGSFRÅGOR Närmast vinner:

1. Hur lång är Dalälven i km? **Svar:** 541 km